

DOI 10.31558/2307-2318.2025.4.15

УДК 336.26

JELClassification: I23, I25, L26, G21, G22, G32, Q02

Тимошенко А.О.

доктор економічних наук,
проректор з фінансово-економічних
питань Європейського університету,
<https://orcid.org/0009-0009-8950-8241>

office@e-u.edu.ua

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ІНСТИТУТІВ

У статті досліджено глобальні тенденції реформування системи контролю фінансово-кредитних інститутів у контексті трансформації світових фінансових ринків і посилення регуляторних вимог після кризових явищ останніх десятиліть. Проаналізовано зміни у структурі фінансового нагляду, зокрема посилення ролі центральних банків, поширення макропруденційних інструментів, консолідацію регуляторних функцій та впровадження моделей інтегрованого і цільового (Twin Peaks) нагляду. Узагальнено підходи Світового банку та G30 до класифікації регуляторних систем, охарактеризовано ключові параметри глибини, доступності, ефективності та стабільності фінансових ринків, що дає змогу оцінити результативність наглядових механізмів у різних юрисдикціях. Особливу увагу приділено викликам, пов'язаним із цифровізацією, зростанням ролі фінансових конгломератів і появою нових ризиків, що вимагають адаптивних та координаційно узгоджених моделей регулювання. Порівняльний аналіз основних міжнародних моделей (інституційної, функціональної, інтегрованої та Twin Peaks) дозволяє окреслити їхні переваги й обмеження та визначити актуальність переходу до більш прозорих, комплексних і ризикорієнтованих підходів у національних системах контролю. Отримані результати формують теоретичну та прикладну основу для удосконалення регуляторної політики та підвищення фінансової стійкості в умовах глобальної економічної нестабільності.

Ключові слова: моделі регулювання, фінансово-кредитні інститути, пруденційний контроль, Twin Peaks, макропруденційна політика, діджиталізація.

Табл.3, Літ.15

Tymoshenko A.

Doctor of economic sciences,
vice-rector for financial and economic issues
European University,
<https://orcid.org/0009-0009-8950-8241>

office@e-u.edu.ua

GLOBAL TRENDS IN REFORMING THE CONTROL SYSTEM OF FINANCIAL AND CREDIT INSTITUTIONS

The article presents an in-depth analytical study of global trends in reforming the control systems of financial and credit institutions under the conditions of profound structural transformations in international financial markets. The growing complexity of financial intermediation, the expansion of multifunctional conglomerates, and the rise of cross-border systemic risks have significantly altered the logic of financial supervision worldwide. The research outlines how regulatory frameworks have evolved in response to recurrent crises, emphasizing the strengthened role of central banks, the expansion of macroprudential mandates, and the

consolidation of supervisory authorities into more coherent institutional structures. Particular attention is paid to the methodological approaches of the World Bank and the Group of Thirty, whose classification schemes make it possible to benchmark regulatory architectures by assessing the depth, accessibility, efficiency, and stability of financial systems. These dimensions provide a multidimensional analytical basis for evaluating the effectiveness of supervision in different jurisdictions. The study shows that digitalization, fintech innovation, algorithmic trading, and the emergence of non-bank financial intermediaries have created new channels of vulnerability, requiring regulators to adopt more adaptive, technologically sophisticated, and data-driven supervisory tools. The analysis highlights the growing importance of institutional independence, transparency of regulatory processes, and coordinated oversight mechanisms capable of preventing regulatory arbitrage and mitigating contagion effects. A detailed examination of the four dominant international models—institutional, functional, integrated, and Twin Peaks—demonstrates their structural differences, comparative advantages, and inherent limitations. While traditional sector-based models reflect the historical evolution of national financial systems, they increasingly struggle to respond to blurred market boundaries and multifunctional financial firms. In contrast, integrated and Twin Peaks models offer enhanced coherence of supervisory mandates, improved risk coordination, and more effective protection of consumer rights, particularly in highly digitalized and innovation-driven environments. The findings reveal a clear global trend toward strengthening macroprudential supervision, improving crisis-management mechanisms, harmonizing regulatory standards, and enhancing cooperation between national and supranational supervisory bodies. The article argues that the effectiveness of modern regulatory systems depends not only on institutional architecture but also on the capacity of supervisory authorities to adapt to technological change, manage emerging risks, and maintain a stable balance between prudential and behavioral oversight. The results of the study form a theoretical and practical basis for improving national systems of financial regulation and for developing strategic policy measures aimed at strengthening financial stability, increasing regulatory transparency, and enhancing the resilience of financial-credit institutions amid growing global uncertainty.

Keywords: regulatory models, financial and credit institutions, prudential supervision, Twin Peaks, macroprudential policy, digitalization.

Постановка проблеми. Глобальна трансформація фінансових ринків, зумовлена появою нових фінансових продуктів, зміною бізнес-моделей фінансово-кредитних інститутів та стрімким поширенням цифрових технологій, загострює потребу у переосмисленні традиційних механізмів регуляторного нагляду. Зростання складності фінансових операцій та посилення взаємозалежності національних фінансових систем призводять до того, що чинні підходи до контролю та управління ризиками дедалі частіше виявляються недостатніми для забезпечення макроекономічної стабільності та стійкості фінансового сектору. Накопичення системних ризиків, повторюваність кризових явищ, а також підвищення ролі фінансових посередників і конгломератів формують нові вимоги до регуляторної архітектури, яка має забезпечувати одночасно надійність інститутів, ефективність ринкового функціонування та захист інтересів споживачів фінансових послуг.

У цих умовах ключовою проблемою постає необхідність формування ефективної моделі контролю фінансово-кредитних інститутів, здатної збалансувати інструменти монетарної, макропруденційної та поведінкової політики. Відсутність універсальної моделі регулювання, значна диференціація підходів у різних країнах та швидка еволюція фінансових технологій ускладнюють завдання адаптації систем нагляду до нових ризиків і викликів. Тому актуальним є дослідження глобальних тенденцій реформування механізмів контролю, порівняння інституційних практик, оцінювання їх ефективності та визначення можливостей імплементації найрезультативніших підходів у національну систему регуляторного нагляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях питання реформування системи контролю фінансово-кредитних інститутів розглядаються крізь призму підвищення ефективності, прозорості та стійкості фінансових ринків. У праці Р. Левіна, М. Ціхака, А. Деміргюч-Кунта, Е. Фейєна [1] узагальнено глобальні підходи до

порівняльного аналізу фінансових систем та виокремлено ключові параметри їхнього регуляторного розвитку. Вітчизняні автори Ю. Гудзь, А. Шостаковська, Ю. Майстренко, А. Козинець [2] досліджують інструменти фінансового забезпечення економіко-екологічної стійкості підприємств, що важливо в умовах зростання ролі ризик-орієнтованого регулювання. У роботах Н. Прокопенко, О. Гудзь та ін. [3; 8] проаналізовано взаємозв'язок між фіскальною політикою та розвитком соціальної сфери й ринкових процесів. Значний внесок у вивчення цифрової трансформації фінансових систем зробили Н. Бобро, Р. Лісової, О. Парфентієвої, В. Дмитровської та ін. [4;6], які обґрунтували важливість цифрової інтеграції у підвищенні ефективності фінансових операцій. Окремий напрям досліджень становлять роботи Ю. Тимошенко [5; 10], присвячені цифровим фінансовим технологіям і стійкості держави в умовах криз, а також праця О. Гука, Л. Федевич, М. Ливдара та ін. [9], у якій розкрито фінансові аспекти державної політики розвитку малого й середнього бізнесу. Сукупність цих досліджень засвідчує активізацію наукового дискурсу щодо пошуку оптимальних моделей регуляторного нагляду та адаптації фінансових систем до нових глобальних викликів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є систематизація глобальних тенденцій реформування регуляторних моделей, оцінка їхньої ефективності та визначення оптимальних підходів до підвищення стійкості й керованості фінансово-кредитних інститутів у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Останні десятиліття характеризуються масштабною трансформацією архітектури світових фінансових ринків, що суттєво впливає на логіку функціонування фінансово-кредитних інститутів і моделі їхнього регулювання. Згідно з оцінками G30 (Group of Thirty), глобальний фінансовий сектор перейшов від домінування окремих фірм і домогосподарств до становлення фінансових конгломератів, здатних акумулювати значну частку активів та перерозподіляти ризики в межах комплексних корпоративних структур. Така зміна «точки гравітації» фінансового ринку супроводжується формуванням «ринку посередників», орієнтованого на управління ризиками третьої сторони та зниження загальної «ціни участі» у фінансових операціях [1].

Підвищення частоти кризових явищ та накопичення структурних ризиків продемонстрували обмеженість традиційних моделей регулювання фінансових ринків і актуалізували потребу в модернізації інструментів нагляду. Подальші дослідження G30 підкреслили, що недооцінювання пруденційного контролю та недостатня відповідність регуляторів сучасній інноваційній динаміці фінансових ринків сприяли загостренню системних диспропорцій (G30, 2010). Це зумовило переосмислення підходів до антикризового управління та механізмів запобігання «провалам» системно важливих фінансових інститутів.

У світовій практиці поняття регулювання фінансових ринків дедалі більше охоплює поєднання інструментів пруденційного нагляду та контролю корпоративної поведінки (business conduct supervision). Такий підхід узгоджується з висновками сучасних авторів щодо необхідності інтегрованого бачення фінансової стабільності в умовах цифрової трансформації (Bobro et al., 2025; Тимошенко Ю., 2025; Прокопенко, Фененко, Тимошенко, 2018).

Враховуючи значну різноманітність фінансових систем, моделі регулювання варіюють залежно від рівня інституційної зрілості, макроекономічних умов та специфіки фінансового ринку держави. Проте загальною тенденцією залишається посилення інтегрованого нагляду, цифровізація контролю та підвищення прозорості діяльності фінансово-кредитних інститутів, що відповідає ключовим рекомендаціям G30 і провідних міжнародних організацій.

У міжнародній практиці важливе місце у структурі регулювання фінансових ринків посідає класифікація моделей нагляду, запропонована Міжнародним валютним фондом та Світовим банком. Вона ґрунтується на рівні інтеграції регуляторних органів і дозволяє систематизувати підходи до організації пруденційного контролю та регулювання ринкової дисципліни. Така класифікація є релевантною в умовах зростання ролі фінансових посередників і фінансових конгломератів, що визначають сучасну структуру глобальних

ринків (G30, 2008). Зміна ринкової архітектури та концентрація капіталу в багатофункціональних фінансових групах потребує модернізації регуляторних механізмів, здатних забезпечити системну стійкість та контроль за інституційними ризиками (Bobro et al., 2025; Тимошенко Ю., 2025).

Класифікація МВФ виокремлює шість рівнів інтеграції пруденційного нагляду та п'ять рівнів інтеграції контролю корпоративної поведінки, що дає змогу порівняти організаційні моделі регулювання у різних країнах. На базовому рівні регулювання зберігає секторальний характер: наглядові повноваження розподілені між кількома регуляторами, які діють автономно та незалежно від центрального банку. На максимально інтегрованому рівні функціонують мегарегулятори, що поєднують широкий спектр наглядових функцій і здійснюють комплексний контроль за всіма сегментами фінансового ринку, як правило, у структурі центрального банку. Між цими крайніми типами розташовані частково інтегровані моделі, у межах яких відбувається поступова консолідація наглядових повноважень та поєднання елементів секторального й централізованого підходів (табл. 1).

Таблиця 1 – Класифікація моделей регулювання фінансових ринків за рівнем інтеграції

Рівень інтеграції	Модель пруденційного нагляду	Рівень інтеграції	Модель контролю дисципліни
1	Посекторальна: незалежні від центрального банку регулятори різних сегментів фінансового ринку	1	Відсутність спеціального органу з регулювання корпоративної поведінки
2	Посекторальна: центральний банк здійснює банківський нагляд, інші регулятори контролюють небанківські сегменти	2	Окремі органи з регулювання корпоративного управління та ділової поведінки
3	Частково інтегрована модель: єдиний регулятор поза межами центрального банку	3	Інтегровані органи за видами діяльності
4	Частково інтегрована модель: нагляд консолідований у структурі центрального банку	4	Інтегрований орган пруденційного нагляду та контролю поведінки
5	Повністю інтегрована модель: незалежний мегарегулятор поза межами центрального банку	5	Незалежний інтегрований регулятор (Twin Peaks)
6	Повністю інтегрована модель: мегарегулятор функціонує на базі центрального банку	—	—

Джерело: складено на основі [1]

Сучасні дослідження глобальних підходів до регулювання фінансових ринків, зокрема аналітика Global Financial Development Report 2019/2020, засвідчують фундаментальні зміни у структурі фінансового нагляду після світової фінансової кризи 2007–2009 рр. Посилення вимог до капіталу, ліквідності та макропруденційного контролю стало універсальним трендом як для розвинених, так і для країн, що розвиваються. Координацію реформ у країнах G-20 здійснює Рада з фінансової стабільності (FSB), яка сконцентрувала увагу на підвищенні стійкості фінансових інститутів, вирішенні проблеми «занадто великих, щоб збанкрутувати», розвитку механізмів врегулювання неплатоспроможності та посиленні прозорості деривативних ринків.

Протягом останнього десятиліття відбулося не стільки механічне об'єднання наглядових органів, скільки структурне переосмислення їхніх функцій: регулятори дедалі ширше використовують макропруденційні інструменти, а центробанки отримують розширені повноваження з оцінки системних ризиків. Попри домінування інтегрованих моделей в окремих юрисдикціях, дослідження Світового банку наголошує на тому, що

універсальної моделі не існує – оптимальна архітектура залежить від інституційного середовища, спроможності нагляду та рівня ринкової дисципліни. Саме принцип пропорційності визначає ефективність регулювання: надмірно складні стандарти без відповідної наглядової спроможності призводять до регуляторного арбітражу та переміщення ризиків у тіньовий банківський сектор, що підтверджує опитування Фінансового барометра світового розвитку (Financial Development Barometer), у якому майже 70% респондентів зазначили зростання арбітражу після реформ.

На фоні глобальної перебудови регуляторних режимів зростає роль незалежності фінансових наглядових структур. Згідно з даними GFDR, незалежність супервізорів визначає їхню здатність протидіяти політичному тиску, забезпечувати неупереджений допуск нових учасників на ринок та гарантувати достовірність розкриття інформації фінансовими установами. При цьому регулювання поступово зміщується від суто формальних вимог до інструментів, що базуються на ринкових стимулах: підвищення прозорості, формування інституцій для приватного моніторингу та гармонізація стандартів розкриття інформації. Хоча комплексність нормативних актів зросла, ефективність нагляду безпосередньо залежить від кадрової та технологічної спроможності органів контролю, яка у багатьох країнах досі відстає від темпів реформування.

На нашу думку, при оцінці ефективності функціонування й регулювання фінансового ринку, доцільним є враховування методології Світового банку, у межах якої індикатори фінансового розвитку систематизовано за чотирма ключовими вимірами: глибиною, доступністю, ефективністю та стабільністю (табл. 2).

Таблиця 2 – Індикатори ефективності функціонування та регулювання фінансових ринків

Показ- ник	Фінансові інститути	Фінансові ринки
Глибина	– співвідношення приватного боргу до ВВП; – активи фінансових інститутів у ВВП; – агрегат M2 до ВВП; – обсяг депозитів у ВВП; – валова додана вартість фінансового сектора у ВВП.	– капіталізація фондового ринку у ВВП; – обсяг приватного та державного боргу; – сума інструментів внутрішнього та зовнішнього боргу; – обсяг акцій в обігу у ВВП.
Доступність	– кількість депозитів на 1000 резидентів; – частка населення з банківським рахунком; – кількість банківських відділень на 100 000 резидентів; – частка фірм із кредитною історією у банках.	– частка 10 найбільших емітентів у загальній капіталізації; – частка ринкової капіталізації поза межами найбільших корпорацій; – дохідність за корпоративними та державними облігаціями; – коефіцієнт внутрішнього боргу до загального обсягу боргових інструментів.
Ефективність	– чиста процентна маржа (різниця між кредитною та депозитною ставкою); – процентні доходи в загальному доході; – операційні витрати до доходів; – рентабельність активів; – індикатор концентрації ринку (Herfindahl–Hirschman Index); – Н-статистика.	– коефіцієнт оборотності акцій (швидкість обігу капіталу); – торговельні витрати за ціновими та обсягними індикаторами; – індикатори ліквідності; – спред між ціною купівлі та продажу; – ефективність ринкових котирувань.

Стабільність	– частка непрацюючих кредитів (NPL); – показник дистанції до дефолту; – достатність капіталу; – якість кредитного портфеля; – валютна позиція банків.	– волатильність індексів акцій; – волатильність суверенних облігацій та корпоративних боргових зобов'язань; – відсоткові спреди; – динаміка нових випусків облігацій; – ризик корпоративного дефолту; – чутливість цінних індикаторів до зовнішніх шоків.
--------------	---	--

Джерело: складено на основі [1]

Такий підхід забезпечує багатовимірне бачення стану фінансових інститутів і фінансових ринків, дозволяючи визначити не лише рівень розвитку окремих сегментів, але й адекватність застосовуваної моделі регуляторного нагляду до реальних структурних характеристик національної фінансової системи.

Як узагальнено у таблиці 2, у групу індикаторів глибини фінансових інститутів Світовий банк включає співвідношення приватного боргу до ВВП, активи фінансових установ, агрегат М2 та обсяг депозитів, що дає змогу оцінити масштаби та ресурсну базу фінансового посередництва. Для фінансових ринків аналогічним показником виступає сукупна капіталізація фондового ринку разом з обсягом приватного й державного боргу, що відображає роль ринкових механізмів у перерозподілі фінансових ресурсів.

Показники доступності охоплюють кількість банківських рахунків на 1000 резидентів, щільність банківських відділень, а також частку домогосподарств, що мають доступ до базових фінансових послуг. У розрізі фінансових ринків така доступність проявляється через частку ринкової капіталізації поза межами найбільших емітентів та рівень участі широкого кола інвесторів у боргових і акціонерних інструментах. Ці показники характеризують структурну відкритість фінансової системи та її здатність забезпечувати інклюзивність.

До показників ефективності Світовий банк відносить чисту процентну маржу, співвідношення операційних витрат до доходів, рентабельність активів і концентрацію ринку. Для фінансових ринків відповідними метриками є коефіцієнт оборотності акцій, торгова активність, спред між цінами купівлі та продажу та індикатори ліквідності. Цей блок дозволяє оцінювати, наскільки раціонально функціонують фінансові посередники в умовах тієї чи іншої регуляторної моделі.

Критично важливою є група індикаторів стабільності, що включає частку непрацюючих кредитів, достатність капіталу, якість активів, валютну позицію банків, волатильність фондових інструментів і дохідність довгострокових облігацій. Саме ці параметри найчутливіші до регуляторного середовища та відображають здатність фінансової системи протистояти шокам. У контексті контролю за фінансовими ринками враховується також динаміка обсягів нових емісій, ступінь ризику корпоративних боргових паперів і реакція інвесторів на глобальні та локальні економічні зміни.

Таким чином, методологія Світового банку, представлена у таблиці 2, створює аналітичну основу для порівняльного дослідження моделей регулювання та дозволяє оцінювати їх результативність не лише за рівнем формальних вимог, але й за фактичними ринковими результатами. Це особливо важливо у контексті подальшого аналізу чотирьох основних моделей регулювання фінансових ринків, що сформувалися в міжнародній практиці та відображають різні варіанти інтеграції наглядових функцій і контролю корпоративної поведінки.

Відповідно до класифікації G30, виокремлюють чотири базові моделі регулювання фінансових ринків: інституційну, функціональну, інтегровану та модель Twin Peaks. Кожна з них поєднує специфічний механізм розподілу повноважень між регуляторами, різний рівень централізації нагляду та відмінні підходи до контролю ризиків.

Інституційна модель зберігає структурну автономність окремих регуляторів, які контролюють різні сегменти ринку – банківський, страховий, інвестиційний тощо. Вона базується на історично усталеному принципі незалежності інституцій та їхніх мандатів. Проте глобальна фінансова інтеграція та поява мультифункціональних установ призводять до «розмивання меж» між сегментами ринку, внаслідок чого збільшується ризик дублювання функцій і знижується швидкість реагування регуляторів на комплексні ризики. Сучасні трансформаційні процеси показують, що без високого рівня координації інституційний підхід поступово втрачає ефективність у сфері ризик-менеджменту.

Функціональна модель, поширена в країнах ЄС та США, орієнтується на контроль за видом діяльності, а не типом установи. Вона підвищує точність регулювання і мінімізує регуляторні прогалини, оскільки всі нові фінансові інструменти одразу підпадають під певну функціональну категорію нагляду. Разом з тим така модель потребує надзвичайно гнучкого та сучасного нормативного забезпечення, що ускладнює її застосування в державах із недостатньо розвиненими інституціями.

Інтегрована модель передбачає консолідацію пруденційного та поведінкового нагляду в межах одного мегарегулятора. Її застосовують країни з високим рівнем інституційної спроможності та зрілими фінансовими ринками. Концентрація повноважень сприяє зменшенню міжвідомчих конфліктів, уникненню дублювання функцій і підвищенню швидкості реагування на нові ризики. Водночас інтеграція створює нові виклики: концентрацію відповідальності та потенційні ризики «надмірної централізації».

Twin Peaks – одна з найсучасніших моделей, побудована на чіткому розподілі між контролем стабільності та контролем поведінки. Вона усуває конфлікт між цілями фінансової стабільності та захисту прав споживачів, оскільки відповідні функції виконують окремі незалежні органи. Модель вважають найбільш стійкою до сучасних ризиків, що охоплюють цифровізацію, кіберзагрози та появу fintech-посередників.

Порівняльний аналіз основних моделей регулювання фінансових ринків проведемо у табл. 3.

Таблиця 3 – Порівняльний аналіз основних моделей регулювання фінансових ринків

Модель	Ключові характеристики	Переваги	Недоліки	Країни застосування
Інституційна	Автономні регулятори для окремих сегментів ринку; низький рівень інтеграції	– Чіткий розподіл повноважень; – Стабільність інституцій; – Прозорість історично сформованих мандатів	– Слабка координація; – Можливе дублювання функцій; – Повільне реагування на комплексні ризики; – Неефективність при мультифункціональних установах	Китай, Гонконг, Мексика
Функціональна	Регулювання за видом діяльності, а не за типом установи	– Мінімізація регуляторних прогалин; – Висока адаптивність до інновацій; – Гнучке охоплення нових продуктів	– Високі вимоги до нормативної бази; – Складність координації між функціональними регуляторами; – Ризики фрагментації	Франція, Італія, Бразилія, США

Інтегрована	Комплексний мегарегулятор контролює всі сегменти ринку	– Скорочення дублювання; – Краща координація; – Висока здатність до макропруденційного реагування; – Уніфікація стандартів	– Ризик надмірної централізації; – Висока залежність від якості управління; – Можливий конфлікт між цілями стабільності й захисту прав споживачів	Канада, Сингапур, Японія, Німеччина, Швейцарія
Twin Peaks	Два незалежні регулятори: один за стабільність, другий за поведінку	– Усунення конфлікту цілей; – Висока прозорість; – Кращий захист прав споживачів; – Підвищена стійкість у цифровому середовищі	– Висока складність інституційної координації; – Вищі витрати на адміністрування; – Необхідність незалежних і сильних регуляторів	Україна, Австралія, Нова Зеландія, країни Бенілюксу

Сформовано автором самостійно

Узагальнюючи викладений матеріал, можна зазначити, що сучасні моделі регулювання фінансових ринків еволюціонують у напрямі підвищення інтегрованості, прозорості та ризик-орієнтованості. Глобальні тенденції свідчать про відмову від фрагментованих систем і перехід до структур, у яких наглядові функції краще координуються, а регуляторні прогалини мінімізуються. У цьому контексті впровадження в Україні моделі Twin Peaks відповідає міжнародній практиці та створює потенціал для посилення фінансової стабільності, підвищення ефективності нагляду й кращого захисту споживачів фінансових послуг. Подальша результативність такого підходу залежатиме від спроможності національних регуляторів забезпечувати високий рівень координації, незалежності, технологічної оснащеності та адаптивності до викликів цифрової економіки.

Висновки. Так, у межах дослідження встановлено, що ключова мета регулювання фінансових ринків має двовимірний характер: на макрорівні йдеться про досягнення макроекономічної збалансованості та стійкості фінансової системи, тоді як на мікрорівні – про забезпечення надійності фінансово-кредитних інститутів, підвищення ефективності та прозорості їх функціонування й захист інтересів інвесторів і споживачів фінансових послуг. Ефективність фінансових ринків зумовлюється не лише економічною доцільністю операцій у фазах росту, сповільнення чи спаду, а й керованістю ризиками та адаптивністю бізнес-моделей до зовнішніх шоків. Порівняння інституційної, функціональної, інтегрованої та моделі Twin Peaks засвідчило, що жодна з них не є універсальною: кожна поєднує специфічні переваги (масштабування, кращу координацію, точніше таргетування ризиків, розмежування цілей стабільності та поведінкового контролю) і вразливості (ризик надмірної централізації, регуляторного арбітражу, конфлікту цілей чи високих транзакційних витрат на координацію).

Узагальнення світового досвіду дозволяє стверджувати, що глобально взаємопов'язаними виступають не лише фінансово-банківські системи, а й режими їх регулювання, а зовнішні шоки можуть генеруватися саме змінами у підходах до нагляду за кордоном. У цьому контексті перехід України до моделі Twin Peaks інтерпретується як спроба поєднати переваги інтегрованого підходу з чітким розподілом цілей макропруденційного нагляду та контролю ринкової дисципліни. Отримані результати вказують, що подальша ефективність української системи контролю фінансово-кредитних інститутів залежатиме від здатності регуляторів реалізувати принцип пропорційності, посилити макропруденційний компонент, мінімізувати регуляторний арбітраж і забезпечити належний рівень інституційної та технологічної спроможності. Це, у свою чергу, потребує

продовження емпіричних досліджень із використанням індикаторів глибини, доступності, ефективності та стабільності, запропонованих Світовим банком, а також поглибленого порівняльного аналізу з юрисдикціями, де базові моделі регулювання продемонстрували найвищу стійкість до кризових викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Levine R., Čihák M., Demirgüç-Kunt A., Feyen E. Benchmarking Financial Systems around the World. The World Bank, 2012. P. 50.
2. Гудзь Ю., Шостаковська А., Майстренко Ю., Козинець А. Фінансові інструменти забезпечення економіко-екологічної безпеки підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 5 (56). С. 87–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-12>.
3. Прокопенко Н. С., Гудзь О. Є., Тимошенко А. О. Вплив фіскальної політики на розвиток соціальної сфери в Україні в євроінтеграційних умовах. *Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 23–33.
4. Bobro N., Vasylieva N., Suvorova S., Golovina O., Hulinchuk R. Effectiveness of digital integration in the economy and society amid ongoing economic transformation. *International Journal of Organizational Leadership*. 2025. Vol. 14 (First Special Issue 2025). P. 145–158. DOI: <https://doi.org/10.33844/ijol.2025.60469>.
5. Тимошенко Ю. О. Цифрові фінансові технології у структурі банківської системи України. *Наукові перспективи*. 2025. № 10 (64). С. 657–669. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-10\(64\)-657-669](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-10(64)-657-669).
6. Bobro N., Lisova R., Parfentieva O., Dmytrovska V., Kyrylenko S. Digital transformation for cost optimisation and sustainable business operations. *European Journal of Sustainable Development*. 2025. Vol. 14, No. 2. P. 158. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2025.v14n2p158>.
7. Тимошенко А. О. Фіскальна політика України: реалії сьогодення і потреби суспільства в умовах ведення бізнесу на міжнародних ринках. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 3. С. 77–85.
8. Прокопенко Н. С., Фененко П. О., Тимошенко А. О. Оподаткування криптовалютного бізнесу: реалії і перспективи. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/3.pdf (дата звернення: 20.09.2025).
9. Гук О., Федевич Л., Ливдар М., Бушовська Л., Близнюк А. Оцінювання ефективності державної політики розвитку малого й середнього бізнесу: фінансовий аспект. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. № 1 (54). С. 174–187. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4265>.
10. Тимошенко Ю. О. Економічна стійкість держави в умовах кризових викликів. *Modern Science: Research, Economy and Innovation. Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. October 22–24, 2025. Zagreb, Croatia. P. 71–74. DOI: <https://doi.org/10.70286/isu-22.10.2025.002>.
11. The Structure of Financial Supervision: Approaches and Challenges in a Global Marketplace. Washington, DC, 2008. P. 12. URL: <https://www.legco.gov.hk/yr08-09/english/panels/fa/papers/fa0223cb1-837-3-e.pdf> (дата звернення: 20.09.2025).
12. G30. Twelve Market and Government Failures Leading to the 2008–09 Financial Crisis. Washington, DC, 2010. URL: <https://search.worldcat.org/title/671260412> (дата звернення: 20.09.2025).
13. Rethinking the Role of the State in Finance. *Global Financial Development Report*. IBRD, World Bank, 2013. P. 55–88.
14. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/home> (дата звернення: 20.09.2025).
15. World Bank. Global Financial Development Report 2019/2020: Bank Regulation and Supervision a Decade after the Global Financial Crisis. 2020. URL: <http://hdl.handle.net/10986/32595> (дата звернення: 20.09.2025).

REFERENCES

1. Levine R., Čihák M., Demirgüç-Kunt A., Feyen E. (2012) Benchmarking Financial Systems around the World. *The World Bank*, p. 50.
2. Hudz Yu., Shostakovska A., Maistrenko Yu., Kozynets A. (2025) Finansovi instrumenty zabezpechennia ekonomiko-ekolohichnoi bezpeky pidpriemstv [Financial instruments for ensuring economic and ecological security of enterprises]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 5 (56), pp. 87–92. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-12>
3. Prokopenko N. S., Gudz O. Ye., Tymoshenko A. O. (2018) Vplyv fiskalnoi polityky na rozvytok sotsialnoi sfery v Ukraini v yevrointehratsiinykh umovakh [Impact of fiscal policy on the development of the social sphere in Ukraine under European integration conditions]. *Ekonomika i upravlinnia*, no. 3, pp. 23–33.
4. Bobro N., Vasylieva N., Suvorova S., Golovina O., Hulinchuk R. (2025) Effectiveness of digital integration in the economy and society amid ongoing economic transformation. *International Journal of Organizational Leadership*, vol. 14 (First Special Issue 2025), pp. 145–158. <https://doi.org/10.33844/ijol.2025.60469>
5. Tymoshenko Yu. O. (2025) Tsyfrovi finansovi tekhnolohii u strukturi bankivskoi systemy Ukrainy [Digital financial technologies in the structure of the banking system of Ukraine]. *Naukovi perspektyvy*, no. 10 (64), pp. 657–669. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-10\(64\)-657-669](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-10(64)-657-669)
6. Bobro N., Lisova R., Parfentieva O., Dmytrovska V., Kyrilenko S. (2025) Digital transformation for cost optimisation and sustainable business operations. *European Journal of Sustainable Development*, vol. 14, no. 2, p. 158. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2025.v14n2p158>
7. Tymoshenko A. O. (2017) Fiskalna polityka Ukrainy: realii sohodennia i potreby suspilstva v umovakh vedennia biznesu na mizhnarodnykh rynkakh [Fiscal policy of Ukraine: present realities and societal needs in conditions of doing business on international markets]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, no. 3, pp. 77–85.
8. Prokopenko N. S., Fenenko P. O., Tymoshenko A. O. (2018) Opodatkuvannia kryptovaliutnoho biznesu: realii i perspektyvy [Taxation of cryptocurrency business: realities and prospects]. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/3.pdf (accessed 20 September 2025).
9. Huk O., Fedevych L., Lyvdar M., Bushovska L., Blyzniuk A. (2024) Otsiniuvannia efektyvnosti derzhavnoi polityky rozvytku maloho y serednoho biznesu: finansovy aspekt [Evaluation of efficiency of state policy for SME development: financial aspect]. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, no. 1 (54), pp. 174–187. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4265>
10. Tymoshenko Yu. O. (2025) Ekonomichna stiikist derzhavy v umovakh kryzovykh vyklykiv [Economic resilience of the state under crisis challenges]. *Modern Science: Research, Economy and Innovation. Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference*, Zagreb, Croatia, October 22–24, 2025, pp. 71–74. <https://doi.org/10.70286/isu-22.10.2025.002>
11. The Structure of Financial Supervision: Approaches and Challenges in a Global Marketplace (2008). Washington, DC, p. 12. Available at: <https://www.legco.gov.hk/yr08-09/english/panels/fa/papers/fa0223cb1-837-3-e.pdf> (accessed 20 September 2025).
12. G30 (2010) Twelve Market and Government Failures Leading to the 2008–09 Financial Crisis. Washington, DC. Available at: <https://search.worldcat.org/title/671260412> (accessed 20 September 2025).
13. Rethinking the Role of the State in Finance. *Global Financial Development Report* (2013). IBRD, World Bank, pp. 55–88.
14. International Monetary Fund (2025). Available at: <https://www.imf.org/en/home> (accessed 20 September 2025).
15. World Bank (2020) Global Financial Development Report 2019/2020: Bank Regulation and Supervision a Decade after the Global Financial Crisis. Available at: <http://hdl.handle.net/10986/32595> (accessed 20 September 2025).